

BOSNA I HERCEGOVINA
Federacija Bosne i Hercegovine
KANTON SARAJEVO
OPĆINA ILIJAŠ

BOSNIA AND HERZEGOVINA
Federation of Bosnia and Herzegovina
CANTON SARAJEVO
MUNICIPALITY ILIJAS

I N F O R M A C I J A

o vodosnabdijevanju na području općine Ilijaš

Ilijaš, august 2024 godine

Opći podaci o vodovodnim sistemima općine Ilijaš

Voda je osnovno ljudsko pravo i, kao takva, primarni prirodni i dragocjeni javni resurs. Ona ne poznaje administrativne granice i jedan je od ključnih elemenata u planiranju razvoja svake lokalne zajednice. Sve su veći pritisci na vodne resurse usljed brzog porasta stanovnika, klimatskih promjena i zagađenja koji zahtijevaju hitno donošenje odluka kako unaprijediti upravljanje i zaštititi vodne resurse.

Usluge vodosnabdijevanja i odvodnje trebaju se pružati i razvijati u skladu sa potrebama građana/korisnika usluga na pravedan i ekonomičan način uz poštivanje načela pravičnosti i jednakosti te načela ekološke učinkovitosti.

Kada govorimo o sistemu vodosnabdijevanja na području općine Ilijaš funkcionalno je koncipiran na centralni i šest zasebnih vodovodnih sistema (lokalnih vodovoda), kojima upravlja JKP "Vodostan" d.o.o Ilijaš.

Na ovaj način omogućeno je da preko 93 % stanovnika ima pristup pitkoj vodi što je za približno 18 % više u odnosu na prosjek BIH koji iznosi oko 75 %, a koja je pod stalnim nadzorom zdravstvene ispravnosti i kojom se upravlja na zakonom propisan način.

Centralni vodovodni sistem

Centralni vodovodni sistem izgrađen je 70-ih godina, koji u postintegracijskom periodu općine nije mogao zadovoljiti potrebe za kvalitativno i kvantitativno vodosnabdijevanje građana zbog čega se planski i sistemski pristupilo potpunoj rekonstrukciji i nadogradnji sistema.

U tom smislu izgrađen je novi vodozahvat na rijeci Misoči, kao trenutno jedini vodni resurs, koji se koristi za vodosnabdijevanje centralnog sistema. Koncept je zasnovan na tirolskom zahvatu izgrađenom 2000. godine putem kojeg se, nakon postupka taloženja/dekantacije muljnog nanosa u pjeskolovu, zahvaćena voda gravitaciono LŽ cijevima DN 400 dužine približno 4,42 km transportuje do pumpne stanice, odakle se dalje pumpa do glavnog tehnološkog objekta. Nakon izgradnje novog vodozahvata, izgrađena je i nova crpna stanica jer su stvoreni uslovi da se visina na koju je postavljen novi vodozahvat iskoristi za smanjenje troškova energije pumpanja i na taj način pove

a energetska učinkovitost preduzeća.

Nakon dopreme vode pumpnim postrojenjima voda se dalje tehnološki tretira u postrojenjima za koagulaciju/flokulaciju i dezinfekciju u dva zasebna postrojenja sa pripadajućim taložnicama:

1. Filtersko postrojenje sa gravitacionim filterskim poljima kapaciteta 50 l/s i
2. Filtersko postrojenje pod pritiskom, koje čini 6 jednakih modula ukupnog kapaciteta 100 l/s.

Izvršena je izgradnja novog filterskog postrojenja, a potom su rekonstruisani i ostali vodni objekti koji se koriste za obradu vode na Karašnici: taložnica (vanjska i unutrašnja), koagulator, svi rezervoarski prostori : 3000, 1000 i 600 m³, nabavljena i instalirana oprema za automatsko doziranje koagulanta i dezinfekcije vode, modernizirana laboratorija i proširen obim analiza pitke vode. Izvršeno je utopljanje zgrade na filter stanici pri

emu je izvršena rekonstrukcija krova, zamijenjena stolarija i postavljena stiroporna fasada sto je također jedna od mjera provođenja energetske učinkovitosti. Izvršena je zamjena starih pumpnih

sistema sa pumpama nove generacija opremljene sa frekventnim pretvaračima koje imaju efekat većeg kapaciteta uz manje troškove energije.

Realiziran je i projekat uređenje korita rijeke Misoče iznad vodozahvata sa izgradnjom novih kaskada, gabinjona i drenažnog sistema, a sve to s ciljem zadržavanja i usporavanja toka vode i postizanja prirodnog predtretmana vode te povećanja akumulacije.

Paralelno sa rekonstrukcijom, modernizacijom i poboljšanjem opće funkcionalnosti vodnih objekata za obradu vode, vršena je rekonstrukcija vodovodne mreže i polaganje nove vodovodne mreže u svim dijelovima općine Ilijaš. Izgrađeni su potpuno novi vodovodni sistemi za naselja koji nisu bili priključena na centralni vodovodni sistem kao što su: Malešići, Gradac, Bioča i sl..

U potpunosti je uspostavljen sistem mjerenja kako kod krajnjih korisnika tako i zonskih mjerača opremljenih reed sensorima i Data loggerima za pohranu i prenos podataka do servera, koji je već instaliran u preduzeću. Mjerna oprema je također instalirana i na lokalnim vodovodima. Sve navedeno ima za cilj, postizanje veće klase tačnosti mjerenja i preciznije analize gubitaka u skladu sa savremenim tehnološkim normama. Sve je rezultiralo kontinuiranom smanjenju gubitaka koji trenutno iznosi 38 % uključujući i vodu koja se utroši za tehnološki proces.

Cijelim procesom sakupljanja i obrade vode upravljanje nadzor i kontrola vrši se preko SCADA sistema iz kontrolne sobe filter postrojenja.

Prerađena voda se akumulira u tri distributivna rezervoara : 3000, 1000 i 600 m³.

Kapacitet postojeća rezervoarskog prostora od 4600 m³, i dovoljan je za vodosnabdijevanje 27 000 ljudi za normalnu potrošnju, tj. 170 l/dnevno /osoba za 24 h bez dodatnog dotoka vode. Obzirom da se kontinuirano vrši dopunjavanje i dotok nove količine vode, pomenuti rezervoari su više nego dovoljni za vodosnabdijevanje centralnog vodovodnog sistema.

Od ukupno 8000 na centralni vodovodni sistem priključeno je 6700 korisnika (vodomjernih mjesta) a 1300 je na lokalnim vodovodima.

Osim centralnog vodovodnog sistema, Preduzeće upravlja i lokalnim vodovodima i to:

Lokalni vodovod Kamenica

Na ovom lokalnom vodovodu je u postintegracijskom periodu izvršena izgradnja potpuno novog sistema vodosnabdijevanja Kamenica. Kaptirana su dva izvorišta: Zajazine i Kokočevo vrelo, izgrađena pumpna stanica, sabirni rezervoar na Brezicama i tri rasteretne komore (Bibići, Balte i Odžak). Pojave mutnoće, nakon kiše, riješena je izgradnjom filter postrojenja "Zajazine" MZ Kamenica. Zbog potreba za novim količinama vode realiziran je i projekat povećanja dodatnog kapaciteta sa izvorišta Jazić. Kroz realizaciju ovog projekta izvršena je izgradnja kaptaze, pumpne stanice, položen novi cjevovod i uvedena nova količina vode u postojeći sistem vodosnabdijevanja. Navedenim projektima je u najvećoj mjeri riješeno pitanje vodosnabdijevanja kako u smislu količine vode tako i kvaliteta vode.

Lokalni vodovod Junakovac

Sa ovog lokalnog vodovoda vrši se vodonabdijevanje naselja Nišići i G.Ivančići. Izvršena je rekonstrukcija izvorišta Junakovac, rekonstruisana postojeća pumpna stanica za punjenje rezervoara sa izvorišta, izgrađena nova pumpna stanica za podizanje pritiska u distribuciji na višim zonama, izvršena zamjena cjevovoda koji su bili sa velikim gubicima i neadekvatnim profilima i proširena vodovodna mreža u dijelovima u kojima nije bila položena.

Lokalni vodovod Dragoradi

Novi vodovodni sistem izgrađen je u MZ Dragoradi koji obuhvata kaptiranje izvorišta "Tuk", "Javor" i "Korita", zahvaćen preliv iz postojeće kaptaze "Petnjik", izgradnju rezervoara, dvije pumpne

stanice i polaganje cjevovoda. Investicije su realizirane u prvoj fazi sa HO Hilswerk Austrija i općinom Ilijaš, a u drugoj fazi sa Općinom Ilijaš i Kantonom Sarajevo.

Lokalni vodovod Srednje

Za potrebe vodosnabdijevanje građana Srednjeg izgrađen je vodovodni sistem koji obuhvata kaptaze i cjevovod do rezervoara koji je rekonstruisan u prethodnom periodu. Zbog problema s mutnoćom koja se pojavljivala nakon padavina izgrađeno je moderno filtersko postrojenje kapaciteta 15 l/s, s mogućnošću proširenja. Izgradnjom filterskog postrojenja u potpunosti je riješeno pitanje vodosnabdijevanja u kvalitativnom i kvantitativnom smislu. Trenutno je u izradi projektna dokumentacija za proširenje vodovodne mreže do naselja Ljubina kako bi se sa ovog izvorišta vodosnabdijela i naselja Ljubina, Solakovići, Ulištovići i ostala manja naselja duž saobraćajnice Srednje-Ljubina.

Lokalni vodovod Čevljanovići

Vodosnabdijevanje naselja Čevljanovići vrši se sa izvorišta Crepala i Ajkunino vrelo. Obzirom da se radi o vodovodnom sistemu koji je imao veliki broj nedostataka, izvršena je rekonstrukcija vodovodnog sistema Donji Čevljanovići. Rekonstrukcija je izvršena na kaptaznom objektu za zahvatanje vode, njenom transportnom cjevovodu od kaptaze do rasteretne komore i rezervoara te raspodjela naseljima Donji Ivančići i Donji Čevljanovići. U posljednjih par godina zbog starosti cjevovoda izvršena je zamjena gotovo kompletnog distributivnog cjevovoda.

Lokalni vodovod MZ Gajevi

Vodosnabdijevanje u MZ Gajevi vrši se sa novoizgrađenog sistema Vrutak i postojeće infrastrukture u naseljima: G. Čevljanovići, Donje selo, Vrući i Vukasovići. Nakon izgradnje vodovodnog sistema Vrutak (kaptaza, pumpne stanice, rezervoar i cjevovoda...) investiranje je nastavljeno i nakon predaje na upravljanje Vodostanu jer je neophodno izvršiti rekonstrukciju vodovodne mreže koja je zbog starosti i neadekvatnih profila cjevovoda uzrokovala pad pritiska i protoka. Od dana preuzimanja na upravljanje do sada izvršene su neophodne sanacije, prespajanja i rekonstrukcije cjevovoda i stabiliziran sistem vodosnabdijevanja.

Pored sistema koji su predani JKP "Vodostan" d.o.o Ilijaš općina je investirala i u ostale vodovodne sisteme na teritoriji općine Ilijaš.

Podaci o nazivima investicija, finansijskom iznosu i strukturi finansiranja u tabeli ispod:

NAJZNAČAJNIJE INVESTICIJE U SISTEM VODOSNABDIJEVANJA OPĆINE ILIJAŠ			
Realizirane investicije u centralni vodovodni sistem			
R.Br.	Naziv projekta	Vrijednost projekta (KM)	Struktura finansiranja
1.	Izgradnja primarnog voda za G.Misoču	200.000,00	Grad Berlin, Američki SFOR i Pred.
2.	Izgradnja vodozahvata na rijeci Misoči, reg.korita i izgr.kaskada	648.727,00	Kanton Sarajevo, JP "Slivovi rijeke Save"
3.	Rekonstrukcija i modernizacija Crpne stanice Misoča	86.619,20	Kanton Sarajevo, Općina Ilijaš
4.	Filtersko postrojenje Karašnica	985.982,56	Kanton Sarajevo, Općina Ilijaš

5.	Izgradnja primarnog cjevovoda za vodosnabdijevanje naselja Karaula i Malešići		
6.	Sistem regulacije pritiska	169.493,95	Kanton Sarajevo, Općina Ilijaš
7.	Rekonstrukcija i sanacija rezervoara na filter stanici Karašnica (1000m ³ , 600m ³ i 100m ³)	89.807,17	Kanton Sarajevo, Općina Ilijaš
8.	Rekonstrukcija vanjske taložnice na Karašnici	32.846,00	Općina Ilijaš i JKP"Vodostan"d.o.o Ilijaš
9.	Izgradnja vodovoda Bioča	146.146,76	Općina Ilijaš i JKP"Vodostan"d.o.o Ilijaš
10.	Izrada ealaborata za uspostavljanje zona sanitarne zaštite i zaštitnih mjera sliva rijeke Misoče	431.594,09	Općina Ilijaš
11.	Nabavka i ugradnja opreme za automatsko doziranje koagulanta	14.890,00	Kanton Sarajevo
12.	Vodosnabdijevanje Industrijske zone Luka	93.554,51	Općina Ilijaš i JKP"Vodostan"d.o.o Ilijaš
13.	Rekonstrukcija VM naselja Gornja i Donja Luka *	150.064,82	Općina Ilijaš i JKP"Vodostan"d.o.o Ilijaš
14.	Izgradnja i rekonstrukcija VM u naselju Malešići	81.700,27	Općina Ilijaš i JKP"Vodostan"d.o.o Ilijaš
15.	Izgradnja i rekonstrukcija VM u urbanom dijelu grada I.F.Jukića, H.Spahića, Kakanjska, Omladinska, Plato KSC, 126.Brig.	205.440,00	Kanton Sarajevo, Općina Ilijaš, JKP"Vodostan"d.o.o Ilijaš
16.	Izgradnja i rekonstrukcija VM Mrakovo i Popovići	389.489,76	Općina Ilijaš i JKP"Vodostan"d.o.o Ilijaš
17.	Izgradnja i rekonstrukcija VM u Ul. Bosanski Put	118.314,14	Općina Ilijaš i JKP"Vodostan"d.o.o Ilijaš
18.	Izgradnja i rekonstrukcija VM u Starom Ilijašu	100.605,86	Općina Ilijaš i JKP"Vodostan"d.o.o Ilijaš
19.	Izgradnja i rekonstrukcija VM Banovac	263.185,46	Općina Ilijaš i JKP"Vodostan"d.o.o Ilijaš
		197.917,05	Općina Ilijaš i JKP"Vodostan"d.o.o Ilijaš

20.	Izgradnja i rekonstrukcija VM Lješevo	33.288,92	Općina Ilijaš i JKP "Vodostan" d.o.o Ilijaš
21.	Izgradnja i rekonstrukcija VM Podlugovi, Sovrle, Makljen, INA	217.511,98	Općina Ilijaš i JKP "Vodostan" d.o.o Ilijaš
22.	Izgradnja i rekonstrukcija VM Ul. Bogumilska, Dubrovačka	137.746,09	Općina Ilijaš
23.	Izgradnja i rekonstrukcija VM Alića Gaj	179.809,49	Općina Ilijaš
24.	Izgradnja i rekonstrukcija VM Gradski stadion - Alića bara	66.848,59	Općina Ilijaš
25.	Izgradnja i rekonstrukcija VM Karašnica	12.205,00	JKP "Vodostan" d.o.o Ilijaš
26.	Izgradnja i rekonstrukcija VM Ljubnići, Kadarići	73.927,26	Općina Ilijaš, JKP "Vodostan" doo Ilijaš
27.	Laboratorija Karašnica	93.786,53	HO HILSWERK Austrija, JKP "Vodostan" doo Ilijaš
UKUPNO:		5.221.502,46	
Realizovane investicije u lokalne vodovode			
R.Br.	Naziv projekta	Vrijednost projekta (KM)	Struktura finansiranja
1.	Rekonstrukcija vodozahvata Junakovac	88.254,96	Kanton Sarajevo, Općina Ilijaš
2.	Rekonstrukcija VM u naselju Čevljanovići	54.447,78	JKP "Vodostan" d.o.o Ilijaš
3.	Rekon. VM, reparacija pumpne stanice, u naselju Crna Rijeka	15.951,56	JKP "Vodostan" d.o.o Ilijaš
4.	Rekonstrukcija VM Nišići	35.618,46	JKP "Vodostan" d.o.o Ilijaš
5.	Izgradnja VM Borak Nišići	27.940,86	Općina Ilijaš i JKP "Vodostan" d.o.o Ilijaš
6.	Filtersko postrojenje Sokolina	511.518,63	Općina Ilijaš
7.	Prespajanje rezervoara Gudelj sa rezervoarom Vrutak i izgradnja vodovodnog sistema Vrela Gudelj	108.231,45	Općina Ilijaš i JKP "Vodostan" doo Ilijaš

8.	Filtersko postrojenje Zajezine	229.917,92	Kanton Sarajevo, Općina Ilijaš
9.	VM Gajevi	138.614,83	Općina Ilijaš
10.	Izgradnja i rekonstrukcija VM Kamenica	521.900,00	Kanton Sarajevo, Općina Ilijaš, MZ Kamenica
11.	Izgradnja vodoopskrbnog sistema MZ Dragoradi, kaptaža	198.181,00	HO Hilswerk, Općina Ilijaš
12.	Izgradnja vodovoda Sudići	91.268,16	Kanton Sarajevo, Općina Ilijaš
13.	Rješavanje vodosnabdijevanja naselja Srednje	284.413,62	JP Slivovi rijeke Save, Kanton Sarajevo
14.	Onbova vodovoda Krivajevići	25.785,90	HO Hilswerk, Općina Ilijaš
15.	Rekonstrukcija VM Medojevići-Boškovići	57.015,00	HO Caritas Švicarska, Općina Ilijaš
16.	Izgradnja vodovoda Petnjik - Vladojevići	275.370,91	Kanton Sarajevo, Općina Ilijaš
17.	Izgradnja vodoopskrbnog sistema Vrutak	1.670.759,76	Kanton Sarajevo, Općina Ilijaš
18.	Izvođenje radova na povećanju kapac.pitke vode Izvorišta Jazić	176.436,00	Kanton Sarajevo, Općina Ilijaš
	UKUPNO:	4.511.626,80	

Izvorišta i njihova zaštita

Za sistem vodosnabdijevnja općina Ilijaš koristi slijedeća izvorišta:

R/b	Naziv izvorišta	Lokalitet	Kapac. l/s	Odluka o zaštiti izvorišta	Upravitelj izvorišta
1	Rijeka Misoča	Misoča	150 l/s	Odluka o zaštiti izvorišta za piće Mahmutovića Rijeka i rijeka Misoča ("Sl. Novine FBiH br: 87/10	JKP "Vodostan" doo Ilijaš

2	Jasikovac i Kokočino vrelo	MZ Kamenica	0, 16 i 1 l/s	Odluka o zaštiti izvorišta Jasikovac i Kokočino vrelo za vodosnabdijevanje u MZ Kamenica Sl. Novine KS br:49/17	JKP "Vodostan" doo Ilijaš
3	Sokolina I, II, III	Srednje	4,5 l/s	Odluka o zaštiti izvorišta Sokolina – Srednje Ilijaš Sl. Novine KS br:49/17	JKP "Vodostan" doo Ilijaš
4	Petnjik, Tuk, Javor i Korita	MZ Dragoradi	1,45 l/s i 0,20 l/s	Odluka o zonama sanitarne zaštite i zaštitnim mjerama za izvorišta "Petnjik, Tuk, Javor I Korita" u MZ Dragoradi Sl, novine KS br 44/15	JKP "Vodostan" doo Ilijaš
5	Crepala i Ajkunino vrelo	MZ Donji Čevljanovići	1,86 i 0,1 l/s	Odluka o zaštitnim zonama i zaštitnim mjerama izvorišta "Crepala i Ajkunino vrelo Sl. novine KS br. 49/17	JKP "Vodostan" doo Ilijaš
6.	Junakovac	Nišići	2,0 l/s	Odluka o zaštitnim zonama i zaštitnim mjerama izvorište "Junakovac Sl. novine KS br. 49/17	JKP "Vodostan" doo Ilijaš
7	Vrutak	Podlipnik	10 l/s	Odluka o zonama sanitarne zaštite i zaštitnim mjerama za izvorište Vrutak Sl. novine KS br. 44/15	JKP "Vodostan" doo Ilijaš

Sva navedena izvorišta u normalnim hidrološkim uslovima imaju dovoljan kapacitet za redovno vodosnabdijevanje korisnika. Na žalost, u periodima suša kada se na izvorištima značajno smanji kapacitet s jedne strane, a paralelno s tim se enormno poveća potrošnja vode s druge strane, ugrozi se redovno vodosnabdijevanje. To se posebno odnosi na izvorište rijeke Misoče na čiji kapacitet, pored hidroloških uslova, značajno utiče eksploatacija šume i aktivnosti općine Vareš i Breza koji za potrebe vodosnabdijevanja pojedinih svojih naselja koriste vodotok rijeke Misoča.

Svjesni navedenog, općina Ilijaš je 2016. godine pokrenula aktivnosti na iznalaženju alternativnih izvorišta i mogućnosti obezbjeđenja dodatnih količina pitke vode za centralni sistem. U tu svrhu izvršena je hidrogeološka analiza "donjeg" područja općine Ilijaš i pribavljena projektna dokumentacija u cilju detaljnih geofizičkih i hidrogeoloških istraživanja podzemnih voda na lokalitetu Gornje Misoče, koje bi se uključile u centralni sistem vodosnabdijevanja.

Detaljna hidrološka istraživanja, geofizička ispitivanja i izvođenje istražno-opitnih bušotina planirana su da se rade na dvije perspektivne lokacije u Gornjoj Misoči i to na dubini od 250 odnosno 300 m koje su odabrane na osnovu rezultata geofizičkih ispitivanja.

Nakon provedenih ispitivanja Općina Ilijaš je 2017. godine na jednoj od predloženih lokacija provela istražne radove-opitne bušotine. Nakon urađene fizičko-hemijske analize uzorka dobivene

vode utvrđeno je da ispitani uzorak ne odgovara propisima Pravilnika o zdravstvenoj ispravnosti vode za piće zbog povećanog sadržaja amonijaka, željeza, fluorida kao i povećane vrijednosti mutnoće i prisutnog mirisa na H₂S, što je dovelo do obustave daljih aktivnosti. Provedeno istraživanje upućuje da se dodatne količine vode moraju obezbijediti izvan slivnog područja rijeke Misoče.

Zaštita izvorišta

Zaštita izvorišta predstavlja jedan od osnovnih preduslova za dugoročno održivo korištenje vodnih resursa. U tom smislu, u skladu sa "Pravilnikom o načinu utvrđivanja uslova za određivanje zona sanitarne zaštite i zaštitnih mjera za izvorišta vode za javno vodosnabdijevanje stanovništva" ("Službene novine FBiH", br: 88/12) koja se po količini i kvalitetu mogu koristiti ili se koriste za javno vodosnabdijevanje vodom za piće, moraju biti zaštićena od zagađivanja i od drugih uticaja koji mogu nepovoljno uticati na zdravstvenu ispravnost vode ili na izdašnost izvorišta. Zaštita se vrši utvrđivanjem zona sanitarne zaštite i sprovođenjem zaštitnih mjera, a u skladu sa uslovima utvrđenim "Pravilnikom o uslovima za određivanje zona sanitarne zaštite i zaštitnih mjera za izvorišta vode za javno vodosnabdijevanje stanovništva".

Zahvati površinskih voda posebno su osjetljivi na sve vanjske uticaje koji lako dovode do promjene kvaliteta vode, tako da se detaljno moraju sagledati sve karakteristike i uticaji. Najveću prijetnju kod provođenja mjera zaštite kod svih izvorišta predstavlja sječa šume u vodozaštitnim zonama. Svaki vid eksploatacije šume u velikoj mjeri se odražava na kvalitet vode pogotovo na njenu mutnoću, a dugoročno predstavlja prijetnju izdašnosti samih izvorišta. Iz navedenog razloga potrebno je da se režim sječa strogo kontroliše i svede na najmanju moguću mjeru pa čak i u potpunosti isključi sječu šume u vodozaštitnim zonama. Navedeno je potrebno posebno sagledavati prilikom donošenja šumsko privrednih osnova i usvajanja godišnjih planova od strane Općinskog vijeća.

U skladu sa "Pravilnikom o načinu utvrđivanja uslova za određivanje zona sanitarne zaštite i zaštitnih mjera za izvorišta vode za javno vodosnabdijevanje stanovništva" "Službene novine FBiH br: 88/12 Općina Ilijaš je za gradski vodovodni sistem koji se zasniva na korištenju vode iz rijeke Misoče i lokalne vodovode koji su u pretežnom ili isključivom vlasništvu Općine Ilijaš, uradila elaborate zaštite izvorišta na osnovu kojih su utvrđene zone sanitarne zaštite izvorišta. Nakon izrade elaborata Općinsko vijeće Ilijaš donijelo je odluke o zaštiti izvorišta, a Odluku o zaštiti izvorišta za piće Mahmutovića Rijeka i rijeka Misoča donijela je Vlada Federacije Bosne i Hercegovine obzirom da se zone sanitarne zaštite prostiru na tri općine (Općina Ilijaš, Općina Breza i Općina Vareš).

Napomena: Za izvorište Ozren preko kojeg se dijelom snabdijevaju naselja u MZ Gajevi urađen je Elaborat vodozaštitnih zona i u toku je postupak revizije elaborata nakon čega će se pristupiti upućivanju prijedloga Odluke o zaštiti izvorišta Ozren Općinskom vijeću Ilijaš za konačno donošenje Odluke. Za lokalna izvorišta koja se koriste za vodosnabdijevanje naselja Bioča u toku je izrada elaborata.

Osvrt na razloge i period prekida u vodosnabdijevanju

Suša je prirodna pojava, elementarna nepogoda koja je primarno vezana uz deficit padavina kroz duže vremensko razdoblje u odnosu na prosječne padavine na određenom području. Sušu definiše i povećana temperatura zraka u odnosu na prosječne temperaturne prilike na određenom

području. Meteorološka suša ili duže razdoblje bez padavina može uzrokovati ozbiljne štete u vodoprivredi te u drugim privrednim djelatnostima. Nedostatak padavina u dužem vremenskom periodu uzrokuje i hidrološku sušu koja se očituje smanjenjem površinskih i dubinskih zaliha vode. Nasuprot drugih prirodnih nepogoda suša se pojavljuje polagano, traje dugo i zahvaća velika područja. Suša i visoke temperature uzrokuju značajne poremećaje i u vodosnabdijevanju.

Svjetska meteorološka organizacija je definirala sušu kroz nekoliko pojava:

- produženi izostanak ili naglašeni deficit padavina,
- period neočekivano suhog vremena u kojem nedostatak padavina uzrokuje ozbiljnu hidrološku neravnotežu,
- deficit padavina koji uzrokuje manjak vode za određenu djelatnost.

Sve navedeno manifestiralo se u ovoj godini na našem području: zima bez sniježnih padavani, proljeće sa manje padavina nego što je uobičajno a potom ljeto bez ikakvih padavina sa ekstremno visokim temperaturama. Prema mišljenju struke, sve gore navedeno izazvalo je situaciju u kojoj je vodni bilans izuzetno negativan jer podzemni rezervoari nisu mogli biti napunjeni na uobičajan način.

Posljedice ekstremne suše smo i mi osjetili kroz smanjenje kapaciteta svih izvorišta na teritoriji općine Ilijaš koji su na hidrološkom minimumu. Najekstremniji primjer je svakako otvoreni vodozahvat na rijeci Misoči koji je od kapaciteta 150 l/s što je dozvoljeno zahvatiti po vodnoj dozvoli, pao na 30 l/s. Količina od 30 l/s je samo 50 % potrebne vode za uredno vodosnabdijevanje korisnika centralnog vodovoda. Godišnji prosjek normalne dnevne potrošnje iznosi 60 l/s. Sve navedeno rezultiralo je prekidima u vodosnabdijevanju u periodu od 02.08.-18.18.2024. godine

Obustavom vode prema korisnicima upravljalo se na način da je svaki dan praćeno stanje izvorišta, stanje u rezervoaru i potrošnja kod korisnika te se koristio maksimum za vodosnabdijevanje taj dan. Redukcije su uvedene kada je nivo vode dosezao kritičnu tačku u rezervoaru iz razloga što filtersko postrojenje u tom slučaju ne bi moglo funkcionisati zbog nedovoljne količine vode (nebi bilo moguće vršiti dezinfekciju vodu, filteri ne bi bili u pogonu i sl.). Period redukcije u toku dana ovisio je od količine vode na vodozahvatu odnosno u prirodi. Kako je vrijeme odmicalo, a nije bilo padavina, dotok se smanjivao i period obustave vodosnabdijevanja se povećavao. Tako je prvi dan redukcija bila od 00:00 do 06:00, dok je 15 dana poslije bila od 14:00 do 06:00 ujutro. Spajanjem na vodovod u Donjoj Vogošći, period redukcije je bio u periodu od 16:00 do 06:00 ujutro.

Zbog neizvjesnosti koliko će trajati period bez padavina, a kako je količina vode na vodozahvatu bila rapidno u opadanju, pokrenute su aktivnosti na kupovini vode od KJKP"Vodovod i kanalizacije"d.o.o Sarajevo. Navedene aktivnosti su se provodile uz aktivno učešće Vlade KS, Premijera KS, Ministarstva komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS, "Bags Energetika"d.o.o Vogošća i KJKP"ViK "d.o.o Sarajevo. U postupku realizacije ovog projekta bili su uključeni Općina Vogošća kao i Željeznice Federacije a radi polaganja privremenog cjevovoda. Putem privremenog cjevovoda je do 18.08.2024 godine preuzeto 2025 m³ vode. Nakon što je 18.08.2024. godine pala kiša, stanje vodosnabdijevanja se stabiliziralo, i prestala je potreba za kupovinom vode od KJKP"VIK"d.o.o Sarajevo do 01.09.2024 godine. Od 01.09.2024 ponovno je pustena voda kroz privremeni vod za dopunjavanje našeg sistema vodosnabdijevanja.

Rezime svega izloženog ukazuje da su dugoročna ulaganja u izgradnju i razvoj cjelokupnog sistema vodosnabdijevanja, tehničko-tehnološku opremljenost preduzeća i poduzete aktivnosti u periodu

enormne suše omogućili JKP "Vodostan" d.o.o Ilijaš da uspješno održi funkciju vodosnabdijevanja na nivou raspoloživih količina vode posebno uzimajući u obzir složenost centralnog sistema. Kako suša postaje naša nova realnost, kao posljedica klimatskih promjena i globalnog zagrijavanje zemlje, neophodno je dati adekvatan odgovor u smislu obezbijedenja novih/alternativnih količina vode u tim periodima.

Prijedlog zaključaka:

1. Općinsko vijeće traži od Vlade Kantona Sarajevo da definiše vodni potencijal izvorišta Peračko vrelo i da za građane općine Ilijaš obezbijedi 20 l/s.
2. Zadužuje se općina Ilijaš da nakon odluke Vlade Kantona Sarajevo pokrene izradu projektne dokumentacije i pribavljanje svih dozvola za realizaciju projekta uvođenja vode sa Peračkog vrela u centralni sistem vodosnabdijevanja općine Ilijaš.
3. Zadužuje se općina Ilijaš da pokrene izradu studije o mogućnosti korištenje rijeke Rače ili Ljubine za obezbjeđivanje dodatnih količina vode za piće za centralnom sistemu vodosnabdijevanja.
4. Zadužuje se JKP "Vodostan" d.o.o Ilijaš da poduzme sve operativne mjere i aktivnosti kako bi kod eventualnih prekida u vodosnabdijevanju obezbijedila adekvatna količina vode za osnovne potrebe svih građana općine Ilijaš.

P r e d l a g a ć i:

Općina Ilijaš

JKP "Vodostan" d.o.o Ilijaš

*****

Ul. 126. ilijaške brigade br. 6, 71380 Iljaš
Tel. ++387 33 580-620, 580-698, fax. 400-505,
e-mail ov@ilijas.ba
Broj certifikata:HROO8740

